

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Kedden, Május' 29-dikén, 1821.

Brasilia és Portugallia.

Londonban a' Ministeri Kurir környülállásos tudósítást közöl a' Brasiliában eléfordúlt nagy felfordulásról: —“

„Manchester nevű postahajó (úgy mond) Febr. 17-dikén Rio-de-Janeiróba a' Bahiai revolúciónak hírével megérkezvén, ez ott nagy lármát okozott és többféle bizontalan híreket gerjesztett, mint az efféle történetek a' népmozgások' idején közönségesen szoktak. A' bizontalankodás több napokig, (Febr. 22-dikéig) tartott, a' melly napon a' Bahiai volt Kormányzó Gróf Palma megérkezvén, 24-dikben egy, 18-dikről szolló Dátumú végzés jött ki a' Királytól, melynek e' volt a' foglalatja: „Ő Felsége azon környülállásokat, mellyek közzé a' Monarkhia helyezettődött, tekintetbe vévén 's a' nép' boldogságáról gondoskodván, meghatározta, hogy a' fiát Don Pedrót Portugalliába küldje a' végre, hogy a' csendességnek helyreállítatására kívántató eszközöket megrendelje 's végrehajtassa, a' visszaéléseket eltörölje, a' lakosoknak panaszait meghalgtassa, 's a' Constitúciót megerössittse. De meggondolván azt is, hogy a' Portugalliai törvények és intézetek, nem alkalmazhatnának Brasiliára 's az Atlanticum tengeren túl lévő egyéb tartományokra is éppen úgy, mint Portugalliára: erre néve olly rendelést tett a' Felsége, hogy az Azo-

resi, Madeirai, Brasiliai 's egyéb Municipalitások küldjenek Követeket Rio-de-Janeiróba a' végre, hogy a' Cortesek által Lisbonában elfogadtatott Constitúción tétetődő változtatások felett, a' mellyek szükségeseknek találtathatnak, tanácskozzanak.“ Egy második Dekretoma által Biztosságot nevezett ki ő Királyi Felsége a' végre, hogy addig is, míg ezen Követek összegyülekezhetnének, ezen tárgyakkal foglalatostkodják. Azt mondják, hogy a' Királynak ezen két Dekretumai sok féle békétlenkedést gerjesztettek a' nép közt, 's magános levelek jelentik, hogy a' revolúciót kívánók' reménségének 's ohajtásainak illy módon történt semmivétetettődése, azon Gróf Palmellának, a' Portugalliai volt Kormányzónak, a' ki onnét nem régen érkezett meg Rio-de-Janeiróba, és Gróf Arcósnak, a' Pernambukói volt Kormányzónak, vagy az ő befolyásaiknak, tulajdonittatott.

„Febr. 26-dikára virradó reggel a' fegyveres sergek lábra kerekedtek, 's a' Batalionok a' Regementeknek Májorjaik által vezéreltetvén, a' Roscio nevű piacot eltöltötték, 's az oda menő minden nyilásokat, ágyukkal megrakták. Nem soká megjelent köztök a' Koronaörökös, 's illy kiáltással fogadtatott: „Éljen a' Király! Éljen a' Constitúció“ — 's a' theatrom' ajtaja felett lévő folyasóra felmenvén, onnét a' Királynak egy, Febr. 24-dikén költ Dekretomát felolvasta: de ebben is több

)

olly helyek találtatván, mellyek a' Fejedelem (Souverän) népek nem tettettek, ez ő Királyi Herczégységét arra kényszerítette, hogy a' Királyi palotába mennyen vissza, 's a' Dekretomon tétessen változások. A' Princz engedelmeskedett, 's a' megváltoztatott Dekretummal nem soká vissza érkezett, a' melly ekképpen, a' piacon özszesereglett Strázsamesterek 's Káplárok' helybehagyását tellyesen megnyerte. A' Dekretum' foglalata ezen megváltoztatott formában e' volt: „Király ő Felsőége, minekutánna minden eszközöket megpróbáltatott volna a' végre, hogy a' Lisbonai Constitúciót a' Brasiliaival egygyeztethesse, meggyőzöttetett affelől, hogy alattvalójinak leghasznosabb leszen, ha a' Lisbonai Constitúciót adja nékiek: ehez képpent ezt megerősítvén parancsolja, hogy ez, minden Státusaiban elfogadtassék — a' melly más szókkal annyit tesz', hogy ő Felsőége olly rendeléseket, mellyek egészen még tudtára sincsenek, sankciónál, megerössit. És, mint ha a' Királyi méltóság még ezzel se lett volna eléggé megméltatlanitva 's eléggé meggyaláztatva, a' Princz ezen Dekretomot hallható hangon kéntelenítettett felolvasni, 's a' Constitúciót a' Bibliára való megesküvés által megerössitvén, azt alairta, 's aláírását a' folyasóról az özszeseregelve lévő népek megmutatta.

„Mi nem adnánk ezen dolgoknak hitelt, ha a' tudósítást valóságos nagy tiszteletű kezek által iratott levelekben nem vettük volna. De e' még nem vala elég. A' Királynak azt is meg kelle tenni, hogy egy egészen új Ministeriumot, mellyet Rebellisek taszítának reá, elfogadjon. Nevezetesebb tagjai ezen Ministeriumnak a' következők: „Vice-Admirális Quintilla Belső Minister; Vice-Admirális Torres Tengeri Minister; Ferreira külső

dolgokra ügyelő Minister; Gróf Louza Diego Financziái Minister; Ferreira-da-Cunha Policziai Felügyelő; Gomez Kincstármeister; Silva-Lisboa nyomtatásra ügyelő Minister 's a' többi. Ezen Ministereknek ki neveztetését nagy elragadtatással fogadta a' nép. A' külső dolgokra ügyelő Minister ott mindjárt beszédet intézvén a' néphez, olly szerencsés volt, hogy ő is megnyerte annak helybehagyását. Ezek után eloszlottak a' sergek, 's a' nép is honnyába takarodott. Délben 12 óratájban béjött a' Király is, a' Koronaörökösrel fedetlen hintóban ülven, a' San-Christophói kastélyból a' városba; 's hintójából a' lovak kifogattatván, elébb fejez azután fekete emberek által vonattatott. Király ő Felsőége egész familiájával együtt megmutatta magát az ablakokból a' népek, 's mint mondják, minden megtörténteke helybehagyását adta, de rosszúl és nagyon elkedvetlenül látszott lenni. Estve theatromra ment ő Királyi Felsőége, a' hol Aschenbrodelt (Hamúhutykát) jádzották. A' fatalis nap' lármáinak estve a' város' közönséges megvilágosittatása vetett véget. Magános tudósítások szerént Brant nevű Generálist elfogtak Rio-de-Janeiróban, azért, hogy olcsárló módon szollott az ott lévő katonaságról! Tudni illik, minthogy úgy látszott, hogy a' Rio-de-Janeirói katonaságot az által nyerték-meg az ott lévő revolúciós indulatú kereskedők a' magok részekre, hogy egy jó summát (mint mondják 12,000 font Sterlingekeket) osztottak ki köztök — tehát ezt a' nevezett Generális hallván, azt mondta, hogy ugyan azon katonaságot a' következő napon fél annyi pénzel az ellenkező részre is meg lehetett volna nyerni.

„Egy Ánglus kereskedővel, ezen lármák' alkalmatosságával a' Roscio piaczn nagyon rúdul bánt a' nép; végre ki akar-

ták szekerebből is rántani, és hogy a' nép' dühétől megmenekedhetett, csak egy Generális védelmezésének köszönheti."

Egy más Rio-de-Janeirói tudósításban, a' melly Februarius' 27-dikén indult illy környülállások fordulnak elé ezen erőszakoskodásokról: —

„Az özszeesküdttek' plánuma szerint csak Márczius' 1-ső napján kellett volna kiütni a' revolúciónak: hanem minthogy már fel vala fedeztetve, 's minthogy az Országlószerők őket 26-dikban el akarta fogatni, 's ők ezt megtudták: tehát arra határozták magokat, hogy hamarabb hozzá fogjanak a' dologhoz. Sőt erőssítik, hogy az özszeesküdttek közül egygyik az egész plánumot közlötte volt a' Koronaörökösrel, arra kérvén egyszersmind a' Princzet, hogy tellyességgel meg ne ijedjen, mivelhogy a' Braganzai Háznak tagjai közül egynek se' fog legkissebb bántódása történni. —

„Az Özszeesküvésnek fejei ezek: Goiz, a' ki régen, mint Oberstlieutenant, dicséretesen szolgált; Da-Costa, Major a' 11-dik Regementben, kit a' katonák nagyon szeretnek; Pimenta, volt Májor a' Déli Osztálynál; Cepriano, Ágyúzó Hadnagy; Padoa, Májor; Silvia, Papiszemély; Mocambo, Tudós; és egy Advokátus. —

„A' Koronaörökös minden kísérők nélkül jelent-meg a' sergek között, 's minekutánna magát úgy nyilatkoztatta-ki, hogy a' Constitúciónak pártját fogja, olly nagy örvendéssel fogadtatott, hogy a' kiáltozás megszire hallott a' városon kívül is. De csakugyan még is több izben kimenni kéntelenítettett ő Királyi Herczegsége a' kastélyba, hogy az Attyától né-melley változtatásoknak, mellyeket a' nép' kívánt, megerössítettését megnyerje. A' theatrom' épületébe kézi nyomtató sajtót 's betű szedő állást is tettek volt bé, a'

végre, hogy a' Király' Dekretomát, melly által a' Portugalliai Constitúciót minden feltétel nélkül megerössítette, amál hamarabb a' közönség' elejébe bocsáthassák.

„Midőn későbbre a' Királyi Farsang a' városba bejött, a' hintó elébb Fejér az után, minekutánna azok a' nagy meleg miatt kifáradtak, Feketék által vonattatott, a' melly utolsók nem igen diszes parádét tettek. A' Király nagy nyughatatlanok-dásban látszott lenni; szemei könnyeztek; a' Koronaörökös Princznek kezét, mint görcs miatt szenvedő ember, megszorítva tartotta. A' palotához megérkezvén, olly halovány és bádjadtt volt ő Felsége, hogy csak nem másoknak kellett a' grádicson felemelni. Hanem félórányi nyúgvás után csak ugyan megjelent a' Királynéval együtt az ablaknál, a' hol a' Portugalliai Constitúció, a' mennyire már esmeretessé lett volt, Czikkelyenként felolvastatott előtte, 's ő Felsége minden Czikkellyeket helybehagyó jeladás által megerössített. Azután a' Koronaörökös is megjelent egy nagy Bibliával, 's azt a' nép' előtt megnyitván 's megcsókolván, hangos szavakkal illy esküvést mondott-el: „Atyámnak nevében 's a' magam tulajdon nevében esküszöm, hogy a' jelenlévő Constitúciót megesmerem.“ A' Királyné is megjelent leányaival egyetemben az ablakban, de csak házi minden napi öltözettel, 's ő Felségek is zsebkeszkenőkkel való intés-sel jelentették a' nép' örvendezésében való részvételjüket.“

Spanyol Ország.

A' Párisi Quotidienne illy magános levelet közöl a' Vinuesa meggyilkoltatásának környülállásairól, Bayonnéből Május' 10-dik napjáról: „Itt tegnapelőtt reggel lett közönségessé a' Vinuesa' meggyil-

koltatásának híre, hanem én ezen dologról nem akartam írni a' Madridi leveleknek megérkezéséig; már most ezek is megérkeztek, 's a' következő környülállásokról beszélnék megegyezve: — „Az hírhír, hogy Vinuesát az alsó ítélőszéknél lévő Biró 10 esztendőig tartó várbéli fogságra ítélte, már még azon napon (3-dikban) estve közönségesse lett vala Madridban a' Patriota Klubokban, 's a' Liberálisok' fejei fennhangon gyalázták érette az Itelő Birót, és semmit próbálatlan nem hagyták, hogy követőjüket boszszankodásra ingerelhessék. Május' 4-dikén délelőtti 11 órakor a' Fontana-d'Oro Klubja gyűlést tartván, több tagok beszéltek, 's beszédjeik által arra a' veszedelemre tették figyelmetessé halgatójikat, mellyel a' Constitúció' barátjai azon lágyság és kedvezés miatt fenyegetődnek, mellyel a' Birák annak ellenségei eránt viseltetnek. „Ezen criticus környülállások között (ekképpen beszélt az egygyik Orátor) a' fő városbéli alsó ítélőszék' Birája Kánonok Vinuesát, egy rettentő bűn alól feloldozá! Illy módon hogyan lehet Constitúciónknak ellenségeit semmivé tennünk? „hogyan lehet Constitúciónkat megerősíteni?” Ezen szavak egyszerre elragadták (exaltálták) a' halgatók' elméjét, 's azonnal illy kiáltozás töltötte - el a' szálát: Haljon-meg Vinuesa! 's haljon-meg a' Biró is, ha nem törvényes igasság szerént ítél. Némelly előrevigyázóbb gondolkodású Orátorok minden beszédbéli tehetséggel iparkodtak csendesíteni 's ezen erőszakos lépéstől eltartóztatni a' hevesebbeket, azt jóvallván, hogy terjeszszék a' dolgot inkább az Országlószék 's a' Cortesek' elejébe, de semmi foganatja nem volt jóvallásoknak, 's az ülés szörnyű kiáltozás és lármázások között rekesztetett - be. A' főbb Liberálisok 's név szerént az örző

sereg 's a' városi miliczia, kikre a' rendnek és csendességnek fenntartatására való vigyázás van bizattatva, nem soká megtudták, hogy mi némű dolgok folytak a' Klúb' gyűlésében. Azonban Május' 4-dikén egész napon ezen kiáltozás hallatott minden közönséges helyeken: „Haljon-meg Vinuesa!” Eleintén azonközben csak ennyiben maradott a' dolog: hanem későbbre a' legfelsőbb grádusra lépett a' dühösködés. A' főbb lázzasztók nyilván kimutatták, hogy ök minden akadályokat erőszakkal akarnak elhárítani, melly által az Országlószék öket a' magok célzásoknak végrehajtásában meg akarná gátolni. Véghez is vitték, hogy követőjüknök egy csoportját özszeseregeltetvén, az Országlószék által tétetett minden rendelések mellett, 's a' sok strázsacsoportok között, magoknak útat nyitottak a' szerencsétlen Vinuesa fogházához, 's az ott álló strázsacsoporton is, a' melynek vezérlője nem nagy ellentállást mutatott, által rontván, a' fogház' ajtajit betörték 's az abban tartatott foglyot legkegyetlenebb módon meggyilkolták. Ennek hallására az egész városban félelem és rettegés terjedett - el. Még a' Király's familiája bátorsága sőt életére nézve is megijedtek vala sokak, midőn ezen rettentőséget hallották. A' Fő Kormányozó azonközben a' strázsacsoportokat megkettőztetvén kemény parancsokat hirdettetett - ki a' csendességnek helyreálltatása eránt, mellyekhezképpent a' nép a' strázsacsoportok által megszollittatván, 's mint látszott ez úttal megelegetve lévén azzal, hogy a' vérszomjúzását a' Vinuesa vérenek kiontása által megolthatta, ellentállás nélkül széjjel oszlott. Május' 6 - dikán, mint mondják, már ismét tellyes csendesség, az az, olly csendesség uralkodott Madridban, millyen az a' némulttság szokott lenni, melly a' nagy csa-

pásokat szokta követni. Az Országlószék nagy sebességgel az Országnak minden tartományába Kurirokat küldött a' Kormányozókhoz ezen történetet illető tudósításokkal. Minden egyenes gondolkodású emberek nagyon megilletődve vagynak. Az Országlószék reszket, és a' Cortesek' gyűlése, melynek sok tagjai oltalmazták a' Republikai fakciót, Május' 5-dikén rendkívül való gyűlést tartván, a' dolgoknak ezen Madridban eléfordult állapotjáról tanácskozott."

A' Párisi Journal-de-Paris arról emlékeztet, hogy a' Constitutionnel ugyan ott Párisban, csak valami hidegséggel, vagy egészsz bosszantó szárazsággal szollott a' Vinuesa' meggyilkolásáról — azután ekképpen folytatja szavait: „Mi, kik egy embernek életét, ha mindjárt pap volna is, valamire becsüljük, fájdalmas szívvel nézünk végig azon pályá' útján, mellyet a' mi Spanyol szomszédaink már által futottak. Spanyol Ország még néhány hónapoknak előtte 1890-ben vala; már most 1892-től jutott. Valyon meg fog-e itt is állapotodni? Már most álljon elé akár ki, 's magasztalja nekünk a' nagy és vitéz lelkű Spanyol Országot; kecssegesen bennünket az ő boldog állapotjával. Egy Király, a' kit moeskolttatás 's egyéb méltatlanságok várnak, ha palotáján kívül mutatja magát; egy zabolátlan nép, a' melly titokban talán még valamelly nagy bűnhődést forgat elméjében; egymás ellen fegyverbe öltözködött tartományok; mindenfelé veszedelmes országútak; egészsz megcsökent kereskedés; a' Cortesek' gyűlésében a' sok szóval gazdag beszédek, de a' mellyek csak ijeszteni, segíteni pedig éppen nem tudnak; a' nép közt szüntelen való rettegés és gyilkolás, 's több effélék azok a' rajzolatok, a' mellyekkel azok a' boldogságok, a'

mellyekkel bennünket, cseréképpen, mint a' szabadságnak legnagyobb grádusával 's olly boldogságok helyett kínálgatnak, a' millyenekkel csak valamelly nép valaha élhetett."

Mint Burgosból Május' 5-dikén irták, az ott lévő Kormányozó olly tudósítást vett Generális Empecindadótól, hogy ő a' Páter Merino bándáját Novreda és Cebrecos között utólérven, megtámotta, megverte 's 40 embereit, kik között két papi személlyek is találtatnak, elfogta. Maga Merino 19 lovasokkal együtt most is módot talált az elfutásra, hanem üzöbe véte-tett. A' verekedésnek hevesnek kellett lenni, minthogy az elestek száma 136-ra tétettetik. A' két elfogatott papok, kinek neveik Ugarte és Rejon, az Lermái Prébendarius, e' pedig Franciskánus Barát, egy más, harmadik pappal együtt, a' ki hét sebet kapott, ezen tudósításnak megindulásakor vitettek-be Burgosba.

A' Journal-des-Debatsban is találtatik egy tudósítás, a' melly Május' 10-dikén indult Bayonnéből, 's hasonlóképpen a' Merino bándájának elszélesztetéséről beszél, 's azt teszi hozzá, hogy Merino egész az utolsó megverettetésig azzal a' reménységgel biztatta magát, hogy Empecinado is az ő részére fog állani, 's még is ő általa veretett-meg. Salvatierában és Vittoriában katonai Biztosságok fogtak hozzá az Alavai támódóknak megitéléséhez. Burgosban mind elfogták a' Kánonokokat és Barátokat. Annak az 500 emberekből álló nagy bándának, a' melly Aprilis' 26-dikán Salvatierában magát a' győzedelmesek' kegyelmességére bizván, magát fogságra adta, a' pere már lefolyt, 's 23-man itéltettek halálra, kik közt van Tabellina nevű Barát is öt Plébánusokkal együtt. Kapitány Sotomayor, a' ki ezeknek elfogattatásában nagyon munkás volt, mindjárt azután a'

Pater Salazar 250 emberekből álló bándájának kergetésére menvén, azt is megtámodta 's megvervén, annak három vezelőjét elfogta, kik között Luzuriaga nevű Advokatus neveztetik, a' ki magát Alavai Kommandáns Generalisnak nevezte. —

Valami útasok, kik Május' 6-dikán hogyták oda Madridot, azt beszellték, hogy holmi salak népcsoportok a' 4-dikben történt lármák' alkalmatosságával a' Kastély előtt megjelenvén, rút mocskolódásokra fokadtak a' Király és Don Carlos ellen: hanem az előjárók fegyveres sergekkel jelenvén ott meg, őket elkergették 's a' csendesség az után tellyesen helyre állott. Azt is mondják, de ennek még megvalóságosulás kívántatik, hogy ugyan ezen lármás napon, 4-dikben, közönséges ülésben határozták volna meg a' Cortesek, hogy, ha kívántatni fog, egész gyűléssekkel a' Királyi palotába mennyenek 's a' Királyi palotát tulajdon testekkel védelmezzék.

Ujabb Tudósítások.

Brasilia. — Leopoldina Austriai Császári Fő Herczegasszony, a' Királyi Koronaörökös Hérczeg' Hitvese, Márczius' 6-dik napján lebetegedvén, Princzet szült szerencsésen. Némelly új tudósítások folytában úgy itélnek, hogy a' Király és Familiája vissza fognak jöni Lisbonába mások ellenben azt erőssítik, hogy Márczius' 9-dikén estve a' maga külső dolgokra ügyelő Ministerével tartott Conferentziájában, arra határozta magát ö Felsége, hogy Brasiliában megmaradjon.

Spanyol Ország. — A' Cortesek Május' 5-dikén tártatott ülésében rövid szókkal való jelentést tett a' Plántatartományok' Ministere a' Vinuesa' meggyilkoltatásáról, jelentvén egyszersmind, hogy ö Felsége reábizta volna, hogy ezen történetről egy, egyenesen ö Felségétől való különös tudósítást adjon által a' gyűlésnek.

Ezen tudósítást a' Minister maga felolvastta. Summás foglalatra ennyiben állott: „Ö „F. ge legmélyebb fájdalommal értette a' „tegnapi napon történt rettentő attentatutumot; ha az illy elvetemedések példásan meg nem büntettetnek 's illy módon „jövendőre nézve elejek nem vétettetik, „a' Constitúciónak meg erőssíttetni lehetetlen leszen, 's a' Külső Hatalmasságoknak ekképpen nagyon rossz képzelődéssel kell lenniük a' Constitúziós Systema' „folyamatjáról 's általjában a' Spanyolországi dolgokról. Egyéberánt, ö Felsége „tegnap még késő estve is beszéllgetett a' „palotájában strázsáló sergekkel, 's úgy „tapasztalta, hogy nagyon jó indulattól légyenek lelkesítette.“ — végezetre bizonyossá tette a' Minister a' gyűlést, hogy az Országlószék minden tiszti karokat megbivott, hogy hasonló bünhödésekre minden féle hathatós eszközöket vegyenek elé. — Azután illy beszédekre fokadtak némelly tagok — Arnedo: „Bizonyos, hogy már jó reggel közönségesen tudva volt, hogy a' szerencsétlen Vinuesát a' fogházban meg akarják gyilkolni. Illy környülállások közt tehát nagyon különös, hogy éppen az Országlószék 's a' tiszti karok nem tudtak volna semmit a' dologból; ha 'bát tudtak, miért nem éltek ellene hathatós eszközökkel? Szükséges leszen ezen dólgot szoros vizsgálat alá vétetni.“ — Cneste (az Elölülő): „Én úgy itélek, hogy ok van arra, hogy a' Ministerek vád alá vettettessenek.“ — Az előbb nevezett Minister: „Én és Minister társaim nem tartottuk a' veszedelmet olly szorgatónak, mert külömben elejét venni iparkodtunk volna.“ — Gróf Torreno: „Nem csak Madridban hanem az egész Országban hatalmat kezdett a' nép magának venni a' fő igazságszolgáltatásra 's számkivettetési laistromoknak ké-

szittésére. Hihető-e az, hogy, mint az itt jelenlévő Minister erössité — a' támodóknak ezen öszszeesküvéséből a' Ministerium semmit se' tudott volna, holott ezen gyülesben lévő Követek között csak egy se' találhatik, a' ki ezen dolog felől bizonyost ne' tudott volna? — „A' Hadi Minister: Kéven a' gyülest, hogy ne hebe-hurgyálkodjék, és a' Madridi Hósi (hérosi) nép gondolkodását ne rágalmazza. — A r i s p e: „A' Spanyol nép nem kíván több áldozatot, csak igasságot és hogy minden ember, ki a' Constitúciós systemával ellenkezik a' törvény büntető pallosának adattassék által.“ — Ugyan ezen Arispe nagyon kelt Arias itélo Biró ellen, azzal vádolván, hogy ő lett volna a' Vinuesa gyilkosa, minthogy maga megvallotta, hogy ezen ember halált érdemlett, 's még is azután a' büntetését meggyengítette. — (A' többi következik).

B é c s.

Császár és Király ö Felsége illy kézírásokat küldött az alább megnevezett Fő Uraságokhoz: —

„A' külső dolgokraügyelő Ministerhez

Metternich Herczeghez: —

Bécs, Május' 21-dikén 1821. Azon érdemek, mellyeket az Ur a' maga 12 esztendők alatt való Ministersége alatt reám és a' Státusra nézve a' közönséges békességnek helyreállittatása 's a' bekességes öszze-csatolódásnak köztem és az egyéb Európai Hatalmasságok 's Státusok között való megerössítettése által szerzett, azon félbeszakadás nélkül való gondoskodás által is megszorítottak, mellyet az Ur különösen a' lefolyt két esztendők alatt a' közönséges csendességnek fenntartására 's a' törvényes igasságnak a' Státusok külső és belső csendességének megzavaróji indúlatos mesterkedéseiken való győzedelmeskedésre, fordított. —

„Én mint kötelességet úgy tartom, azon szempillantatban, melly a' jövőbeni csendességnek fenntartására olly fontos határozású vala, az Ur eránt, a' magam megelegetesemnek és bizoalmamnak nyilvánosságos bizonyágát kimutatni. Én tehát chezképpest a' magam Házi Udvar-és Státus Cancellariusommá nevezem az Urat, melynek foglalatosságait az Ur eddig is, illy szerencsés következesekkel és hűséges elszánással folytatta. — F e r e n c z, m. p.

„A' Financziái Ministerhez Gróf Stadionhoz:

„Laihach, Május' 20-dikán 1821. Itt folytattatott tanácskozásaink' végződésének pillantatjával élek mint arra való alkalmaztossággal, hogy az Urnak a' maga' fontos munkálódása kerületében bizonyított szolgálataiért való tellyes háládatosságomat kimutassam. Az utolsó időbeli történetek sokkal másképpen mutatták volna ki magokat, ha az Ur a' reá bizattatva lévő hivatalnak megvilágosodott kormányozása által, a' Státusnak, egy, a' maga' következesekre nézve elláthatatlan rosznak való ellentállásra megkivántató eszközök eránt bizonyosságot nem szerzett volna. Ezen időbeli veszedelmek, csak a' Státus' Administrációja' minden részeinek azon egy közönséges célra való törehedéseik által, győzettek-meg. Az Ur' tulajdon érzése megnyugtató bizonyosságtetődést fog az Urnak adni affelől, hogy az Ur bölcs előrenézése a' próbatételnek jó kiütésére sokat tett, és nékem valóságos gyönyörűségemre szolgál az Urat affelől meggyozni, hogy melly nagyon osztozak én ezen érzésben. — F e r e n c z, m. p.

„Feldmarschal Gróf Bellegardéhoz:

„L a i b a c h, Május' 20-dikán 1821. Az itt folyt. foglalatosságoknak elvégződéssekkel nem akarom elmulatni az Ur eránt való tellyes háládatosságomat kimutatni, a-

son szolgálatokért, mellyeket az Ur nékem ezen fontos és veszedelmés történétek között megújítva tett.

„Azon eszközök, mellyeket az Ur ezen történétek között mind maga elintézt mind pedig hűségesen előmozdított, valódiképpen elősegítette az én győzedelmes próbatételeimnek fogamatosságát. Ha az én armádám a' maga jól megérdemelt dicsőségét most újabban megerősítette, annak egy része igazságosan az Ur által minden vigyázással tétetett intézeteknek tulajdoníthatatik. — F e r e n c z, m. p.“

„A' Policziai Udvari Cancellaria' Elölülőjéhez Gróf Sedlnitzkyhez:

„Schönbrunn, Május' 24-dikén, 1821.

Azon hűséges és megvilágosodott szolgálatok, mellyeket az Ur erántam és a' haza eránt az Ur által viseltetett fontos hivatalban mutatott, arra indítanak engem, hogy az Urnak a' magam' meglegedéséről nyilvános bizonyságot tegyek, Ehez képest megajándékozom az Urat az én Császári Leopold Rendemnek nagy keresztjével. — F e r e n c z, m. p.

„Lovasság' Generálisához Báró Frimonthoz:

„Laibach, April. 14-dikén 1821. A' hamarsággal és minden katonai előrevaló vigyázással 's rendel, az Ur' fő vezérlése alatt illy szerencsésen végrehajtatott munka, az én kívánságaimnak és várokozásomnak tellyesen megfelelt.

„Az Ur és az armáda, magokviseletjek által, erántam, a' Monarkhia eránt, 's a' dolgoknak azon közönséges környülállásai között, mellyek közt a' próbatétel elkezdődött vala, egész Európa eránt új érdemet szerettek magoknak.

„Midön én az Urnak, mint háládatosságom' nyilvános bizonyságát az én Vas Koronám' Rendjének nagy keresztjét által küldöm, az Urra bizom, hogy armádámnak, melly az Ur' vezérlése alá tar-

tozik, azon gondolkozást, mellyet az Urnak ezennel tudtára adok, nevemben nyilatkoztassa ki. — F e r e n c z, m. p.

„Feldmarschall-Lieutenant Gr. Bubnához:

„Laibach, Aprilis' 16-dikén, 1821. A' hűséges ragaszkodásnak, bölcsességnek, és valódi érdemnek azon megújított bizonyságai, mellyeket az Ur erántam, az utolsó időknek lefolytok alatt mutatott, tellyes megesmerésemet megérdemlik. Az Ur tulajdon érzésének kell az Urnak tanúbizonyságot tenni affelől, hogy melly tökéletesen betöltötte az Ur a' maga kötelességeit.

„Én az Urnak mint háládatosságom' nyilvános bizonyságát az én Leopold Rendem' nagy keresztjét fogom áttal küldeni, 's háládatosságomat nem fogom csak ezen megtiszteltetési jegyre szorítani. — F e r e n c z, m. p.

„A' Lombardiai Gubernium' Elölülőjéhez Gróf Strasoldohoz:

„Laibach, Május' 20-dikén 1821. Az Ur az utóbbi mozdulások' idején legbeszélőbb bizonyságait mutatta a' maga munkálódási kerületébe tartozó foglalatosságok' tellyesítésében való alkalmas voltának. Midön az Ur eránt tellyes meglegedésnek bizonyságát szándéksom megmutatni, megajándékozom az Urat az én Szent István Rendem' Kommandátori keresztjével. — F e r e n c z, m. p.

* * *

In sinuatic Termini Concursus pro supplenda in Nationali Museo Hungarico, Camerae Naturae et artis Productorum Custodis Statione celebrandi.

Serenissimus Archi-Dux Dominus Regni Hungariae Palatinus, Musei Nationalis Hungarici Protector, vacans post obitum Josephi Jónás in Camera Naturae, et artis Productorum Custodis Officium, indicto in diem Nonam Augusti anni 1821 Con-

cursum, Pestini in aedibus Regiae Scientiarum Universitatis celebrando, supplementum Benigne praecipere dignatus est. Individua quae ad hanc Stationem aspirant, ante prestitutam pro attactu Concurs diem, apud Musei Nationalis Hungarici Directorem se insinuabunt, et Tabellari Consignationi, per eundem exhibendae Nomina sua inscribenda, caeterasque ejusdem Rubricas explendas habebunt, horam qua Concursus initium sumet, ab antelati Instituti Directore intellectura. Individua concursura tum orale, tum scriptum examen ex historia trium Naturae Regnorum, et Technologia Latino sermone subibunt. — Ad hunc Concursum solummodo firmae valetudinis, et bene morati, linguarum Latinae, Hungaricae, et Germanicae probe periti, atque super Academico Cursu Philosophico, laudabili cum profectu absoluto, medio praescripta modalitate extradatarum testimonialium semet legitimaturi viri admittuntur. — Cum superius memorato Custodis Officio connexum est: Salarium in annuis Mille florensis in Valuta Viennensi defixum, ac insuper gratuitum in aedibus Nationalis Musei Hungarici assignandum quarterium, nec non quatuor lignorum focalium orgyae quatuor annis gratuito subministrandae.

H i r d e t m é n y.

Az alább írott által Praenumeratio mellett kiadandó Encyclopediai Munka végett, melly a' következő Titulus alatt:

„A' legszükségesebb Tudományoknak Veleje.“

Az ezen Esztendei Julius hónapban nyomtatásban három réztáblákkal több rézmet-
tázéssel fog megjelenni.

A' Könyv' Foglalmánnya.

I-ső Rész. A' Föld természeti le-
Nr. XLII.

írása (Physica Geographia) a' Természet Tudománnya (Physica). A' Természet leírása, vagy is Természet Historiája, minden részeivel. A' Tsillagos Ég esmérete (Astronomia).

II. dik Rész. Az Emberről való Tudomány (Antropologia). A' Gondolkodás Tudománnya (Logica) minden részeivel. A' Művek, és mesterségek Tudománnya (Technologia). A' Föld színe leírása, (Geographia Politica) melyben foglaltatnak a' Földnek minden Részei a' nevezetes Folyó vizekkel, és Tengerekkel együtt. A' Történetek Tudománnya (Historia) a' leg régiebb időktől fogva a' mostani ideig.

Ezen mintegy 20 vagy 22 Árkusokból állandó, 's Funke, Neuman, Fábri, 's más nevezetes Irók munkáikból valóban nagyobb fáradsággal kidolgozott, és a' Magyar iskolák' számokra is nagyon hasznos Könyv' nagyobb Octavában (nyoltzad részben) botsáttatik ki itten Sopronyban.

Praenumeráltatik egy Könyvre Irópapíroson 4 fl. 15 xr. Nyomtató papíroson 3 fl. Béváltó Czédulában.

A' Praenumeratio ideje lefolyta után ezen Könyvnek ára Irópapíroson 5 fl. 15 xr. Nyomtató papíroson pedig 4 fl. határoztatik meg.

A' Praenumeratiót beszédő Urak 10 Exemplártól egyet, 20-tól kettőt 30-tól háromot 40-től négyet ingyen, 50-től 100-tól vagy ezeken föllyül pedig a' bevett kész pénzből 10 Procentumot, vagy ha Néhiek úgy tetszenék a' procentumok erejekig több Exemplárokat veendenek. A' praenumerált Könyveket mindazonáltal Sopronból a' tulajdon költségeken tölem Julius' végéig elvitetni ne terheltessenek; a' beveendő pénzeket pedig ide Sopronba Nemzetes, és Vitézlő Szalay János Ur-

nak T. N. Sopron Vármegye Szolga-Birájának kezéhez Frankirozva, nem különben a' Praenumerálóknak Neveiket Rangjokkal együtt, mivel azok a' Könyvbe bényomtattatni fognak, Junius' utóllýáig beküldeni szivessen kérettetnek, a' hol a' beküldött pénzről, és a' praenumerált Exemplárokról nyomtattatott quientantiát veendenek.

Praenumeráltak.

Sopronban N. V. Pethe Bálint Urnál T. N. Sopron Vármegye V. Perceptoránál. Tisztel. Szeibold Pál Professor Urnál. N. V. Gábrriel Lajos Esküdt Urnál. Schrabz Könyvkötő Urnál, és magánál az alább írottnál.

Budán. Burián Pál, Könyváros Urnál.

Esztergomban. Fő Tisztel. Szalóky Conrad, a' Benedictinus Szerzetesok Gymnasiuma Directoránál.

Földváron. Fő Tisztel. Herkecz Imre, helybéli Plébános, és Iskolai Director Urnál.

Fehérvárott. (Székes) Lang Ágoston, Könyvkötő Urnál.

Győrött. Schweiger András, Könyváros, és Schatten József, Könyvkötő Uraknál.

Kaposvárott. Nemzetes Szabó Ferentz, Iskolai Director Urnál.

Kanizsán. Szent-Mihályfalvai Könyvkötő Urnál.

Keöszögön. Ludvig Sámuel, Könyvkötő Urnál.

Keszthelyen. Földesy István, Könyvkötő Urnál.

Komáromban. Töltésy István, és Bóday János Könyvkötő, és Bachich István, Patikárius, Uraknál.

Körmenden. Tiszteletes Ivánits Mihály, Predikátor Urnál.

Kis-Tzelbe. Nemes Bánovits, Vasáros Urnál.

Magyar Ovárott. Fő Tisztel. Grosser János, Philosophiát tanító Professor, és Director Urnál.

Palotán. Tisztel. Vétsey Sándor Predikátor Urnál.

Pápán. Nemzetes Zsoldos N., és Szombati, Könyvkötő Uraknál.

Pesten. Boldogult Kis István Ur Özvegyénél és Fiánál Kis József Urnál.

Pozsonban. Landesz József, Könyváros Urnál.

Pétsett. Gundl Ferdinand, Könyvkötő Urnál.

Sárvárott. Tisztel. Takáts Mihály, Predikátor Urnál.

Siklóson. Tóbi János Könyvkötő Urnál.

Szombathelyen. Nemzetes Zsoldos István, Könyvkötő Urnál.

Szala Egerszegen T. V. N. Hány Farkas Urnál Ts. Ns. Szala V. Archiváriussánál.

Somoriában (Tsalóközben) Rösler Mihály, helybéli Tanító, és Notárius Urnál.

Vátzon. Bodendorfer Károly, kereskedő Urnál.

Veszprémben. Tisztel. Kápli István, Predikátor, és Vázsonyi István, könyvkötő Uraknál.

N. B. Ha az itten megnevezett's Praenumeratiót eszközlő Urakon kívül mások is kívánnának Praenumeransokat szerezni, azoknak is ugyan a' fönt látható ajánlások tétetnek. Költ Sopronban Apr. 21-dikén 1821.

Bachich József,
T. N. Sopron Vármegye Esküdtje.

Redaktor: Pánczél Dániel. Nyomtatja Nemes Stöckholzer Hirschfeld Felix.

(Am rothen Thurm im Müller'schen Kunst-Gallerie-Gebäude Nro. 648).